

Ludské práva a bezpečnostná situácia v regióne Sahel

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 14. júna 2012 o ľudských právach a bezpečnostnej situácii v sahelskej oblasti (2012/2680(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na závery Rady Európskej únie o Mali/Saheli z 23. apríla 2012¹,
- so zreteľom na závery Rady Európskej únie o Saheli z 23. marca 2012², ktorými sa schválila koncepcia krízového riadenia pre civilnú poradnú, pomocnú a výcvikovú misiu SBOP v sahelskej oblasti,
- so zreteľom na správu ESVČ o stratégii pre bezpečnosť a rozvoj v sahelskej oblasti: vykonávanie správy o pokroku, marec 2012,
- so zreteľom na správu Bezpečnostnej rady OSN v rámci hodnotiacej misie o vplyve líbyjskej krízy na sahelskú oblasť z roku 2012³ a na vyhlásenia Bezpečnostnej rady OSN o Mali z 22. marca⁴, 26. marca⁵, 4. apríla⁶ a 9. apríla⁷ 2012,
- so zreteľom na závery Rady o stratégii Európskej únie pre bezpečnosť a rozvoj sahelskej oblasti z 21. marca 2011 (3076. schôdza Rady pre zahraničné veci),
- so zreteľom na uznesenia Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ z 18. mája 2011 o demokratických zmenách v severnej Afrike a na Blízkom východe – dôsledky pre krajiny AKT, Európu a svet⁸ a z 23. novembra 2011 o arabskej jari a jej vplyve na susedné subsaharské štáty⁹,
- so zreteľom na závery Rady pre zahraničné veci z 1. decembra 2011, v ktorých je vyjadrená podpora vysokej predstaviteľke, aby v úzkej spolupráci s Africkou úniou uskutočnila prípravné práce týkajúce sa zapojenia SBOP do posilnenia kapacít regionálnej bezpečnosti v sahelskej oblasti,
- so zreteľom na závery Rady o Líbyi z 21. marca, 23. mája a 18. júla 2011 a 23. marca 2012,
- so zreteľom na záverečnú správu Rady Európskej únie o bezpečnostnej a rozvojovej

¹ Dokument 09009/2012.

² Dokument 08067/2012.

³ S/2012/42.

⁴ SC/10590.

⁵ SC/10592.

⁶ SC/10600.

⁷ SC/10603.

⁸ Ú. v. EÚ C 327, 10.11.2011, s. 38.

⁹ Ú. v. EÚ C 145, 23.5.2012, s. 34.

iniciatíve pre sahelskú oblasť z 1. októbra 2010¹,

- so zreteľom na ďalšie príslušné ustanovenia Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ), najmä jej články 3, 6, 21 a 39, a Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), najmä jej články 205, 208, 214 a 222,
- so zreteľom na dohodu o partnerstve AKT – EÚ (Dohoda z Cotonou), najmä na jej články 1, 8, 25 a 28,
- so zreteľom na mierové a bezpečnostné partnerstvo Afrika – EÚ, najmä na iniciatívy 2, 7 a 8 akčného plánu 2011 – 2013, prijaté na summite Afrika – EÚ, ktorý sa uskutočnil 29. a 30. novembra 2010 v Tripolise,
- so zreteľom na protokol k Dohovoru Africkej únie o predchádzaní terorizmu a boji proti nemu, ktorý bol prijatý na 3. riadnom zasadnutí konferencie Africkej únie 8. júla 2004 v Addis Abebe,
- so zreteľom na prejav Pana Ki-muna v luxemburskom parlamente 17. apríla 2012, v ktorom vyzval medzinárodné spoločenstvo, aby reagovalo na rastúce konflikty a nepokoje v sahelskej oblasti, ktorá je postihnutá ťažkým suchom a v ktorej stúpa počet vysídlených osôb a rastú ceny potravín a palív,
- so zreteľom na núdzové volanie, ktoré vyslalo Hospodárske spoločenstvo západoafrických štátov (ECOWAS) medzinárodnému spoločenstvu 5. júna 2012 po svojom stretnutí na vysokej úrovni v Lomé (Togo), ktoré bolo zamerané na riešenie otázky potravinovej bezpečnosti v regióne, najmä v Senegale, Mauritánii, Mali, Burkine Faso, Nigeri a Čade,
- so zreteľom na strategický dokument Príprava na potravinovú a výživovú krízu v sahelskej oblasti a susedných krajinách, ktorý vo februári 2012 spoločne pripravili a aktualizovali organizácia Action Against Hunger, Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), Úrad pre koordináciu humanitárnych záležitostí Organizácie Spojených národov (OCHA), Detský fond OSN (Unicef) a Svetový potravinový program (WFP) a ktorý bol uvedený v mene pracovnej skupiny IASC pre regionálnu potravinovú bezpečnosť a výživu ako stratégia lepšej reakcie na hrozbu novej potravinovej a výživovej krízy v sahelskej oblasti v roku 2012,
- so zreteľom na výzvu rôznych agentúr OSN – Unicef, UNHCR a WHO – z 10. apríla 2012 na vyčlenenie dodatočných finančných prostriedkov pre milióny ľudí postihnutých nedostatkom potravín v sahelskej oblasti,
- so zreteľom na výzvu agentúry Unicef, aby bolo pre Mali do konca roku vyčlenených 26 miliónov USD s cieľom uspokojiť zdravotné a výživové potreby detí,
- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o západnej Afrike, najmä uznesenie o Mali z 20. apríla 2012²,
- so zreteľom na uznesenie Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ o

¹ Dokument 14361/2010.

² Prijaté texty, P7_TA(2012)0141.

politickom vplyve líbyjského konfliktu na susedné štáty AKT a EÚ (101.157/fin) prijaté 30. mája 2012 v Horsensí (Dánsko),

- so zreteľom na článok 122 ods. 5 a článok 110 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže kombinácia sucha, povodní, degradácie pôdy, slabej úrody, vysokých cien potravín, vysídlenia, utečeneckej krízy, dlhotrvajúcej chudoby, slabej správy vecí verejných a v dôsledku konfliktov i zhoršujúcej sa situácie v oblasti bezpečnosti a ľudských práv, ktorou sa vyznačuje sahelská oblasť, ovplyvňuje milióny ľudí v celom regióne;
- B. keďže osoby postihnuté politickou a potravinovou krízou žijú v podmienkach extrémnej chudoby, takže ich základné ľudské potreby sú nespĺnené a dochádza k narastaniu sociálneho napätia; keďže väčšinu z týchto osôb tvoria ženy, ktorým chýba akákoľvek forma ochrany a ktoré predstavujú osobitne zraniteľnú skupinu;
- C. keďže členské štáty združenia ECOWAS zaznamenali v roku 2012 v porovnaní s predchádzajúcim rokom 9 % pokles produkcie obilnín, pričom produkcia obilnín v Saheli klesla o 26% a v Čade a Gambii o 50 %;
- D. keďže podľa OSN kríza v sahelskej oblasti západnej Afriky súvisiaca so suchom a s konfliktami postihla 18 miliónov ľudí, pričom v roku 2011 zomrelo viac ako 200 000 detí na podvýživu a jeden milión detí je v súčasnosti ohrozený ťažkou akútnou podvýživou;
- E. keďže nestabilita štátu, zlá správa vecí verejných a korupcia v sahelských krajinách v kombinácii s hospodárskou zaostalosťou vedú k dlhotrvajúcej chudobe a vytvárajú dokonalé prostredie pre teroristické skupiny, obchodníkov s drogami a ľuďmi, skupiny zaoberajúce sa pirátstvom, obchod so zbraňami, pranie špinavých peňazí, nelegálne prisťahovalectvo a siete organizovanej trestnej činnosti, ktoré sa spájajú s cieľom destabilizovať túto oblasť, čo má negatívne dôsledky aj pre susedné regióny;
- F. keďže táto oblasť zažíva alarmujúce posilnenie väzieb medzi obchodníkmi s drogami v Latinskej Amerike a v štátoch západnej a strednej Afriky, čo je oblasť, ktorá v súčasnosti tvorí kľúčovú tranzitnú trasu pre dodávky drog do Európy s podielom viac než 25 % celosvetovej spotreby kokaínu; keďže tento vývoj si vyžaduje výraznejšie zapojenie Európskej únie;
- G. keďže konflikty v Líbyi a Mali, ktoré priniesli státisíce vysídlených osôb migrujúcich do Burkiny Faso, Nigeru a Mauritánie, negatívne ovplyvnili bezpečnostnú situáciu v oblasti, ktorá trpí akútnym nedostatkom potravín, nedostatkom vody, rastúcou trestnou činnosťou a hlbokou nestabilitou;
- H. keďže líbyjský konflikt vyvolal v sahlesko-saharskej oblasti šírenie obrovského množstva zbraní a náhly prílev ťažkých zbraní, ktoré predstavujú v rukách rôznych teroristických a zločineckých skupín a obchodníkov s drogami, tak početných v tejto oblasti, vážnu hrozbu pre bezpečnosť a stabilitu celého subregiónu;
- I. keďže bývalí bojovníci, ktorí sa z Líbye vracajú do Nigeru, Čadu, Mali a Mauritánie s veľkým množstvom zbraní a munície, sú potenciálni regrúti povstaleckých hnutí, skupín napojených na al-Káidu v islamskom Maghrebe (AKIM) a zločineckých gangov, a prispeievajú k destabilizácii regiónu ako celku;

- J. so zreteľom na tradície tolerancie, solidarity a úcty voči človeku, ktoré dodržiava Islam v podobe, v akej sa praktizuje v regióne;
- K. keďže absencia zmysluplného sociálno-ekonomického rozvoja, nespravodlivé rozdelenie zdrojov, vysoká nezamestnanosť mládeže, chronická chudoba, absencia bezpečných pracovných miest a zúfalá sociálna deprivácia hrajú dôležitú úlohu pri nábore mladistvých do teroristických skupín;
- L. keďže vznik povstaleckých skupín ako napríklad Boko Haram v Čade a v Nigérii je hrozbou pre stabilitu celého sahelského regiónu;
- M. keďže tento vývoj spolu s obrodou iredenty Tuarégov v krajinách ako je Mali a Niger ohrozuje stabilitu a územnú celistvosť krajín sahlesko-saharskej oblasti, najmä Mauritánie a Burkiny Faso;
- N. keďže existujú priznané väzby medzi teroristickými skupinami v sahlesko-saharskej oblasti a pašerákmi drog, zbraní, cigariet a ľudí; keďže viacerí Európania boli unesení a zadržávaní ako rukojemníci, a to najmä v posledných rokoch;
- O. keďže proti terorizmu v oblasti Sahelu je potrebné bojovať prostriedkami, ako sú aktívna politika na podporu rozvoja, sociálnej spravodlivosti, právneho štátu a integrácie; keďže skupinám miestneho obyvateľstva je nevyhnutné neustále ukazovať hospodárske vyhliadky, ktoré sú alternatívou ku kriminálnej ekonomike;
- P. keďže sahleský oblúk je rozhodujúcou oblasťou medzi subsaharskou Afrikou a Európou a keďže situácia v sahlesko-saharský páse je preto kľúčovou bezpečnostnou otázkou Afriky aj Európy;
- Q. keďže by sa mali mobilizovať všetky medzinárodné, regionálne a národné zúčastnené strany na posilnenie boja proti terorizmu a posilnenie bezpečnosti v regióne, okrem iného prostredníctvom štruktúrovaného dialógu;
- R. keďže stratégia EÚ uvádza Mauritániu, Mali a Niger ako kľúčové krajiny sahleskej oblasti a tvrdí, že nedostatok vládnych kapacít a systémová chudoba sú vzájomne sa posilňujúcimi dynamikami;
- S. so zreteľom na závažné následky neistoty na hospodárstvo regiónu, najmä na odvetvia ťažby a cestovného ruchu, na ich rozvoj a na vytváranie pracovných miest; keďže zhoršujúca sa bezpečnostná situácia viedla k zmrazeniu rozvojových projektov prebiehajúcich v niekoľkých krajinách subregiónu, čím zostalo veľa nezamestnaných mladých ľudí, ktorých zraniteľnosť môžu využiť teroristické alebo zločinecké skupiny;
- 1. vyjadruje hlboké znepokojenie nad zhoršujúcou sa bezpečnostnou situáciou v oblasti Sahelu a vyzýva EÚ, aby úzko spolupracovala s orgánmi a parlamentmi krajín v regióne, občianskou spoločnosťou a regionálnymi a medzinárodnými orgánmi vrátane Africkej únie a ECOWAS, aby komplexne riešila podkladové politické, hospodárske, sociálne a environmentálne príčiny chudoby, podporila hospodársky rozvoj a dobrú správu vecí verejných a lepší prístup k základnej infraštruktúre a základným službám pre miestne obyvateľstvo, a pomohla konsolidovať štátne inštitúcie, spravodlivosť, políciu a colné orgány s cieľom posilniť bezpečnosť a právny štát v tomto regióne;

2. jednoznačne odsudzuje všetky pokusy o násilné prevzatie moci, všetky teroristické činy a rabovanie nemocníc, škôl, organizácií na pomoc a vládnych budov, všetky formy krutých a neľudských trestov spojených s uplatňovaním práva šaría, a všetky vojnové zločiny, únosy a vážne porušovanie ľudských práv zamerané na obyvateľov Mali, najmä v severných oblastiach ovládaných povstalcami, a vyzýva malijské úrady a oslobodenecké hnutia Tuarégov na dosiahnutie mierového a trvalého riešenia prostredníctvom konštruktívneho dialógu;
3. odsudzuje najmä krutosti spáchané na civilnom obyvateľstve, ktoré boli namierené proti ženám a deťom viac než proti iným obetiam, a najmä odsudzuje využívanie únosov a znásilňovania ako vojnových zbraní;
4. vyzýva podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, aby urýchlila vykonanie rôznych prvkov stratégie EÚ pre bezpečnosť a rozvoj v sahelskom regióne; podporuje záväzok Rady prispieť k rozvoju mierového, stabilného regiónu, kde je zaistená potravinová sebestačnosť;
5. pripomína, že bezpečnosť a rozvoj spolu úzko súvisia, zlepšenie bezpečnostnej situácie je neoddeliteľnou súčasťou hospodárskeho rastu a zníženia chudoby v regióne, vyzýva preto EÚ, aby zaviedla nástroje na zlepšenie bezpečnosti v tomto regióne s osobitným zameraním na budovanie kapacít v príslušných krajinách a na podporu a posilnenie komplexného dialógu medzi hlavnými regionálnymi aktérmi;
6. vyzýva Komisiu a ESVČ aby pri realizácii stratégie EÚ pre bezpečnosť a rozvoj v oblasti sahelu (so zameraním na štyri skupiny činností: rozvoj, dobrá správa vecí verejných a riešenie vnútorných konfliktov; politické a diplomatické aktivity; bezpečnosť a právny štát; opatrenia na boj proti násilnému extrémizmu a radikalizácii) ako prvoradú zásadu prijala prepojenie bezpečnostných a rozvojových potrieb, najmä potravinovú bezpečnosť;
7. víta sahelský protiteroristický program, západoafrický informačný systém, bezpečnostný a mierový projekt ECOWAS a akčný plán drogovej kriminality ECOWAS vykonávaný v rámci stratégie EÚ pre bezpečnosť a rozvoj v sahelskej oblasti, ako aj regionálne iniciatívy ako napríklad tú, ktorú organizuje Africké centrum pre štúdiá a výskum terorizmu (ACSRT) a týka sa vnútroštátnych právnych systémov reagovať na terorizmus;
8. domnieva sa, že stratégia EÚ pre bezpečnosť a rozvoj v sahelskej oblasti síce prináša pozitívne výsledky, ale musí riešiť riziko fragmentácie a zlepšiť synchronizáciu činností vykonávaných EÚ v rámci rôznych nástrojov, ktoré sa týkajú otázok súvisiacich so Sahelom;
9. vyzýva Radu a členské štáty, aby mobilizovali všetky dostupné zdroje na podporu bezpečnosti a rozvoja v sahelsko-saharskej oblasti v spolupráci s krajinami v regióne, OSN a ďalšími medzinárodnými partnermi;
10. víta balík Hospodárskeho spoločenstva západoafrických štátov vo výške 80 miliónov USD, ku ktorému sa zaviazalo v reakcii na krízovú situáciu v sahelskej oblasti, a zvýšenie humanitárnej pomoci EÚ pre túto oblasť zo 45 miliónov EUR na viac ako 120 miliónov EUR počnúc rokom 2012 a naliehavo vyzýva všetky zúčastnené strany, aby zabezpečili, že z pomoci budú mať prospech všetci obyvatelia v núdzi; zároveň vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby vynaložilo potrebnú snahu v oblasti financovania zameraného na potravinovú krízu a nedostatok bezpečnosti v tejto oblasti;

11. poukazuje na skutočnosť, že Sahel je jednou z oblastí, ktoré sú najviac zasiahnuté zmenou klímy a stratou biodiverzity, čo má hlboký vplyv na poľnohospodárstvo, poľnohospodárov a životy miestneho obyvateľstva a zvyšuje chudobu a nerovnosti; víta opatrenia prijaté Organizáciou OSN pre výživu a poľnohospodárstvo v spolupráci so stálym medzištátnym výborom pre kontrolu sucha v sahelskej oblasti (CILSS), sieťou systémov včasného varovania pred nedostatkom potravín (FEWSNET), Svetovým potravinovým programom (WFT) a vládami;
12. naliehavo vyzýva EÚ, aby v súčinnosti s ostatnými darcami zaujala silné vedúce postavenie a prijala okamžité opatrenia s cieľom zabrániť tomu, aby kríza v sahelskej oblasti prepukla do katastrofy, pretože sa očakáva, že humanitárna situácia v tomto regióne zostane kritická prinajmenšom do obdobia hlavného zberu úrody na jeseň;
13. je presvedčený, že zo strednodobého a dlhodobého hľadiska je nevyhnutné, aby medzinárodné spoločenstvo zameralo svoju činnosť na posilnenie schopnosti príslušného obyvateľstva zvládať budúce obdobia sucha a iné nepriaznivé vplyvy, a tým znížilo ich závislosť od núdzovej pomoci, na zlepšenie stratégií riešenia problémov s nedostatkom potravín a na boj proti slabým miestam štrukturálnej povahy, čím by zabezpečilo účinnejšie riešenie tohto problému;
14. naliehavo vyzýva EÚ a medzinárodné spoločenstvo, aby zamerali svoju činnosť na snahu o ochranu živobytia najzraniteľnejších domácností, posilnenie odolnosti chovateľov dobytka, chovateľov – poľnohospodárov a poľnohospodárov, podporu hospodárenia s prírodnými zdrojmi, ako je voda, stromy a pôda, a ich ochranu, poskytnutie integrovanej núdzovej pomoci v oblasti výživy najzraniteľnejším rodinám, najmä ženám, posilnenie znižovania a riadenia rizík katastrof na miestnej, vnútroštátnej a regionálnej úrovni a podporu koordinácie a posilnenia systémov správy informácií o potravinovej bezpečnosti a systémov včasného varovania;
15. domnieva sa, že je nevyhnutné podporovať iniciatívy zamerané na posilnenie dialógu o príťažlivosti terorizmu a náboře mladých ľudí teroristickými a inými zločineckými skupinami a na zvýšenie schopnosti miestnych spoločenstiev odolávať príťažlivosti terorizmu a bojovať proti týmto náborom, a to aj prostredníctvom podpory zamestnanosti a odbornej prípravy mladých;
16. naliehavo vyzýva štáty sahlesko-saharskej oblasti, nové líbyjské orgány a príslušné mnohostranné agentúry, aby prijali všetky potrebné opatrenia na zastavenie šírenia zbraní v tejto oblasti, a to zriadením náležitých mechanizmov na kontrolu a zaistenie národných hraníc v celom regióne vrátane mechanizmov na zastavenie presunu ručných a ľahkých zbraní, aby vykonávali programy zamerané na zaistenie a ničenie nezákonne držaných ručných a ľahkých zbraní a aby prijali opatrenia potrebné na výmenu informácií a začatie spoločných bezpečnostných operácií v oblasti;
17. víta zriadenie Spoločného riadiaceho operačného výboru (CEMOC), ktorý v roku 2010 vytvorili Alžírsko, Mali, Mauretánia a Niger s cieľom koordinovať boj proti terorizmu, organizovanému zločinu a obchodu s drogami v sahlesko-saharskej oblasti;
18. vyzýva medzinárodné spoločenstvo všeobecne, a najmä EÚ, aby zintenzívnili spoluprácu s krajinami sahlesko-saharskej oblasti a Hospodárskeho spoločenstva západoafrických štátov (ECOWAS) v boji proti terorizmu a organizovanému zločinu v subregióne, najmä zvýšením zdrojov dostupných výboru CEMOC;

19. žiada, aby všetky opatrenia prijaté na boj proti terorizmu boli v súlade s medzinárodnými dohovormi a protokolmi o ľudských právach
20. zdôrazňuje, že je potrebné prijať účinné opatrenia na zastavenie zdrojov financovania teroristov a ich spolupáchateľov, a vyzýva štáty regiónu, aby prijali opatrenia, ktoré odporúča Úrad OSN pre drogy a trestnú činnosť (UNODC), konkrétne reformu systému trestného súdnictva, protikorupčné zákony, lepšie monitorovanie obchodovania s ľahkými zbraňami a zmrazenie bankových účtov podozrivých osôb;
21. pripomína a odsudzuje únos dvoch francúzskych občanov, švédskeho a holandského občana a Juhoafričana s britským pasom, ako aj zabitie nemeckého občana, ktorý únosom kládol odpor, z 24. a 25. novembra 2011; konštatuje, že týmto sa počet rukojemníkov z EÚ v sahelskej oblasti zvýšil na 12, pričom al-Káida v islamskom Maghrebe stále zadržáva dvoch španielskych občanov a jedného talianskeho občana, unesených v západnom Alžírsku v októbri 2011, štyroch občanov Francúzska, ktorí boli unesení v Nigeri v septembri 2010, a švajčiarskeho misionára, ktorý bol unesený v Timbuktu 15. apríla 2012;
22. dúfa, že každá misia európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (EBOP), o ktorú oficiálne požiada vláda Mali, pomôže krajinám v subregióne pri efektívnejšej kontrole hraníc, a predovšetkým v boji proti obchodovaniu so zbraňami, drogami a ľuďmi;
23. vyzdvihuje opatrenia spoločenstva ECOWAS, Africkej únie, OSN a susedných krajín, ktorých cieľom je prispieť k rýchlej obnove ústavného poriadku v Mali a iniciovať konkrétne kroky na ochranu nezávislosti, jednoty a územnej celistvosti Mali; berie na vedomie výsledok konferencie, ktorá sa konala 14. až 15. apríla 2012 v Ouagadougou pod záštitou prezidenta Burkiny Faso Blaisa Compaorého, mediátora vymenovaného spoločenstvom ECOWAS, a dúfa, že sa urýchlene spresní harmonogram a podmienky prechodu k ústavnému poriadku;
24. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby venovali osobitnú pozornosť situácii žien a dievčat v sahelskej oblasti a aby prijali všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie ich ochrany pred všetkými druhmi násilia a porušovaním ich ľudských práv;
25. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Európskej komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, generálnym tajomníkom OSN a AÚ, spoločenstvu ECOWAS a členským štátom a EÚ.